

ІГОР ТИХОНЕНКО

Козацьке братство

ЧАСТИНА 1. ПОЛКОВНИК КУЛЬБАС

Ігор Тихоненко

**Козацьке братство. Частина
1. Полковник Кульбас**

«Издательские решения»

Тихоненко І.

Козацьке братство. Частина 1. Полковник Кульбас /
І. Тихоненко — «Издательские решения»,

ISBN 978-5-44-903855-5

У шістнадцятому столітті Україна вела кровопролитні війни за свою незалежність. Польська шляхта, захопив західну частину країни, встановила там своє панування. На півдні постійно здійснювали набіги кримські татари, спалюючи села і уганяючи в полон мирних жителів. Островом свободи була Запорізька Січ, як центр визвольної боротьби. Туди стікалися всі знедолені. Вони приєднувалися до Запорізьких козаків, щоб створити першу в світі державу вільних людей.

ISBN 978-5-44-903855-5

© Тихоненко І.
© Издательские решения

Содержание

Зміст	6
1. Візит упира	7
2. Кошовий отаман	13
3. Маєток полковника Кульбаса	14
4. Степан Колода	19
5. Знахар Прокоп Цимбалюк	22
Кінець ознайомительного фрагмента.	24

Козацьке братство Частина 1. Полковник Кульбас

Ігор Тихоненко

*«КОЗАЦЬКЕ БРАТСТВО»,
або
«НЕЙМОВІРНІ ПРИГОДИ ІГНАТА ГОЛОВАНЯ,
СЛАВЕТНОГО КОЗАКА ВІЙСЬКА ЗАПОРОЖСЬКОГО»
ЧАСТИНА 1 «ПОЛКОВНИК КУЛЬБАС»*

© Ігор Тихоненко, 2018

ISBN 978-5-4490-3855-5

Создано в интеллектуальной издательской системе Ridero

Зміст

1. Візит упиря.
2. Кошовий отаман.
3. Маєток полковника Кульбаса.
4. Степан Колода.
5. Знахар Прокоп Цимбалюк.
6. Любов.
7. Змова польських князів.
8. Благословення отця Володимира.
9. Одруження полковника Кульбаса.
10. Могила вовкулака.
11. Зустріч нечисті.
12. Віщі сні.
13. Вбивство упиря
14. Сатанинська подяка.
15. Одужання Кульбаса.
16. Похорони відьми.
17. Запорізька Січ.
18. Похід на Крим
19. Хитрість Запорожців.
20. Поєдинок.
21. Чингарська битва.
22. Загибель полковника Кульбаса.
23. Перемога.

У шістнадцятому столітті Україна вела кровопролитні війни за свою незалежність. Польська шляхта, захопив західну частину країни, встановила там своє панування. На півдні постійно здійснювали набіги кримські татари, спалюючи села і уганяючи в полон мирних жителів. Островом свободи була Запорізька Січ, як центр визвольної боротьби. Туди стікалися всі знедолені. З Московії – збігли кріпосні селяни, з Речі Посполитої і України – холопи. Вони приєднувалися до Запорізьких козаків, щоб створити першу в світі державу вільних людей.

1. Візит упиря

Степ розливався навколо безкрайнім морем. Повітря п'янило і було наповнене особливими запахами, які веселили душу і робили життя по-справжньому радісним. «Що ж тут такого особливого у степу? Що так стискає серце і зігріває душу? Вискочив би із сідла і полетів разом з птахами під хмари», – так думав молодий козак Ігнат Головань, слідуючи разом зі своїм товаришем Степаном Колодой до полковника Кульбаса.

Наставав той час доби, коли розумієш, що літо – сама краща пора року. Денна жара потроху зменшилася, поступаючись місцем вечірній прохолоді. Сірі сутінки непомітно заповнювали мир, заволікаючи денні яскраві фарби. Почало легше дихати і хотілося сказати: «Хух, слава Богу, вечір».

– Ігнат, і що нам в степу спати? – запитав свого товариша Колода.

– Не годиться хрещеній душі, от так під зірками ночувати. А що робити? – міркував вголос Головань.

– Може то чорт нас водить? Вже давно повинен бути хутір Перекопченко.

– Тш, тш. Я, здається, чую собачий гавкіт. Та он і дим піднімається попереду, і верби вже видно.

– Давай, Степан, додамо ходу, поки не стемніло.

Під'їхавши ближче, козаки побачили хутір, обнесений дерев'яним частоколом висотою метра зо три. Широкі дубові ворота були зачинені з середини.

– От це так, – подумав Ігнат. – Минулого року тут такого не було.

Хлопці дружньо вдарили у ворота. Під молодецькими кулаками колоди загуділи. Собаки ще сильніше почали «брехати». Здавалося, що вони зараз луснуть або охрипнуть. У згущеній темноті, у дворі з'явилася людська фігура. Голос із-за воріт запитав:

– Хто там, на ніч глядячи, грюкає?

– Козаки ми. Народ православний, – відповіли Запорожці, – просимо пустити переночувати.

– Хто вас знає? Може ви люди відважні, а може і зовсім нелюди? – відповів голос із-за воріт.

– Дядько Матвій, це я – Ігнат Головань. Ви що, не пізнаєте мене? Ми минулого року проїздили через Ваш хутір.

– Пам'ятаю такого козака. Ти ще славно співаєш, хлопче. А хто це з тобою?

– Це товариш мій, Степан Колода. Відчиняйте добродію.

– Раніше перехрестіться, а там подивимося.

«Ну і діла», – здивувався хорунжий. – Дивіться, якщо не вірите.

Ігнат зняв шапку і перехрестився по православному звичаю. Степан поступив так само.

– Ну, слава Богу, «свої», – почувся голос зі двору.

Пролунав гуркіт. Ворота почали відкриватися. У темному отворі відчиняючихся ступок стояла сива людина в сорочці-вишиванці і широких козацьких шароварах. Він пильно дивився на в'їжджаючих вершників. Посеред двору стояла біла хата-мазанка з розписними вікнами, низькими дверима і високим солом'яним дахом. Козаки прив'язали коней біля ганку.

– Проходьте до хати гостей. Гей, Євтух, дай коням вівса, а коли остигнуть – напої їх, – низьким голосом сказав дядько Матвій.

Хлопці зняли шапки й увійшли до будинку. Вбрання усередині було скромне. Мабуть, господар не ганявся за розкішшю. Зате зброї на стінах хатини було достатньо, щоб озброїти цілий загін. Посеред кімнати стояв стіл, навколо нього розташовувалися лавки. Груба була побудована так, що кожна з її чотирьох сторін, виходила в різні кімнати. У кутку висіли ікони, прикрашені рушником. Під образами горіла лампада.

– У Вас лампада горить і вдень, і увечері? – запитав Степан.

Господар нічого не відповів, тільки якось дивно покректав. Всі сіли за стіл. Перекопченко – в голові, гості – збоку по один бік.

– Зараз вечерятимемо, – сказав дядько Матвій. – Ганна, збери на стіл.

До вітальні увійшла жінка середніх років і почала виставляти пригощання. Звичайна козацька їжа: глек з молоком, хліб, казан з варениками, сало, цибуля. Горілки не було.

Після вечері, Ігнат вирішив звернутися до господаря:

– Не хочу гнівати Вашу Милість, але дозвольте запитати у Вас, а що це за дивні справи у вас відбуваються? Так, здається, що боїтеся Ви чогось.

Перекопченко ніби не почув запитання, сам звернувся до козаків:

– А, по якій потребі Ви вночі по степу сновигаєте?

– Вам можу сказати, оскільки знаю, що Ви добрий козак і християнин. Їдемо по наказу Кошового Отамана Запорізькою Січи до полковника Кульбаса, – відповів Ігнат.

Дружина господаря, що сиділа в кутку хатини, почувши останні слова, тут же перехрестилася. Степан це побачив і штовхнув ліктем Голованя. Матвій Перекопченко знову крикнув і вимовив:

– Раджу вам, краще не їздити до полковника, повертайте назад.

– Не можемо ми наказ отамана порушити, – сказав Ігнат. – І що може бути за причина така, щоб нам не їхати?

– Скажу Вам, так і не повірите. Подумаєте, що на старості Матвій Перекопченко з глузду з'їхав, – приглушеним голосом вимовив старий козак. – Я не від гарного життя свій хутір на фортецю перетворив.

– Так, огорожа знатна. Ніяк оборонятися доводиться від лихих людей? – поцікавився Степан.

– Який там оборонятися. Якби тільки це, то не біда, справа звична. А ось розповім я Вам історію, що відбулася місяців шість тому.

Перекопченко дістав люльку і, не запалюючи її, почав розповідь:

– Півроку назад привіз полковник Кульбас собі дружину. Про те, звістка по степу швидко пішла. І до нас ці новини дісталися. Тільки не зрозуміло, як він її у ляхів висватав. Ніхто не відає. На вигляд, дівчина гарна: біле волосся, статна фігура. А ось очі у неї дивні, такого зеленого кольору, як трава влітку на пасовищі. Полковник зупинявся з нею в нас, коли їхав до себе в маєток. Зустріли ми їх, як то годиться, повечеряли, і спати полягли. Козаки, що були з ним – в сінях, полковник з дружиною – в світлиці. Ну, а ми – як завжди. Посеред ночі у дворі здійнявся якісь гомін. Собаки спочатку загавкали, як на вовка, а потім завили, як на небіжчика. Я виходити не став, подумав, що сіромаха приходив до хутора. Ось собаки і забрехали. Вранці прокинулися, а одного козака немає. Думали, може, поїхав у справах рано вранці? Тільки Кульбас сказав, що такого ще не було, щоб без його відома, виїжджав хтось. Пошукали козака навколо – не знайшли. Так полковник зі своєю свитою і виїхав додому.

– Ну і що ж тут дивного, дядьку, – запитав Ігнат.

– Не поспішай, слухай далі. Наступною ніччю ми знову прокинулися від гомону на вулиці. Вийшли у двір, а там з собаками коїться щось недобре. Смух у них настовбурчився, хвости підігнані, і виють, як божевільні. В той час до воріт хтось й вдарив. Ми з хлопцями узяли смолоскипи, пістолі і пішли дивитися, хто там, посеред ночі завітав. Підійшли, бачимо, а це зниклий козак з полковницької свити. А вигляд в нього такий, ніби біси на нім горох молотили. Обличчя якесь сіре, очі блищать, а одежа уся на клапті розірвана. Ми його запитали, чого він вночі вештається, чому не поїхав до полковника? А він говорить, що з ранку їздив по степу прогулятися, та заблукав, хоче переночувати, а вранці поїде до Кульбаса. Я його і впустив. Коли цей хлопець йшов по двору, собаки зовсім з розуму посходили. Забилися в будки і вили звідти ще сильніше, ніж раніше. Ми увійшли до будинку, сіли за стіл.

Я запитав, чи не хоче він їсти. Ми то вже давно повечеряли. А козак відповів, що тільки води вип'є і спати ляже. Я йому, – «випий молока, чому саму воду?». А він на своєму стоїть. Ну, дали йому води. Тільки хлопець її не п'є, а як ніби смокче. Я питаю, – «А де ж твій кінь»? «Втік у полі», – відповідає. Ну, гадаю: «Щось тут не так». Пригадав, як мене змолodu учив мій дідусь, славний був козак, Царство йому Небесне: «Якщо є сумніви, з християнином розмовляєш чи ні, попроси його перехреститися і все стане зрозуміло». Я й кажу йому, – «Ну що ж, якщо їсти не хочеш, то пішли спати». Я встав і три рази перехрестився на святі образи по нашому звичаю. А хлопець, дивлюся, не хреститься, а збирається вишмигнути з кімнати. «Стій, хлопче, – говорю, – а ну перехрестися на образи!» «Та чого Ви до мене причепились, я вже спати хочу?» – відповідає він. «Ні, не підеш», – продовжую я і хапаю шаблю із стіни, а в іншу руку свій натільний хрест. «А ну відповідай, нехристе, що ти тут робиш і хто ти такий», – питаю його, а сам вихід йому до дверей загороджую. Раптом козак, побачивши хреста перед ним поставленого, увесь посинів, затремтів, очі почервоніли і як сипнеться до вікна. Я його встиг шаблею полосонуту по спині. А він у вікно виплигнув, побіг через двір, перестрибнув через огорожу, вона тоді ще не така висока була, і був такий. Ми вночі за ним гнатися не стали. Ось такі справи у нас кояться. Після цього, я огорожу і замінив на вищу і міцнішу. Гості, які приходять після заходу сонця, у нас на підозрі. Ось і Вас я попросив перехреститися, перш ніж впустив до хати. Хлопці сиділи за столом, немов окам'яніли. Очіма втупилися на господаря, не кажучи ні слова. Обличчя їх стали блідими з мармуровим відтінком.

– Ну, і хто це був? – запитав Ігнат.

– За старих часів казали, що так поводяться упирі, – відповів старий козак і перехрестився.

– Більше він не приходив? – не відставав Головань.

– Ні, – відповів господар, – ну пора йти спати, Вам в сінях місце визначили.

Козаки прийшли до кімнати, де вже для них був відведений нічліг. У кутку біля стіни лежали два кожухи поверх сіна. Парубки зняли шаблі, вийняли пістолі із-за поясу і поклали поряд з собою.

– Як думаєш, Ігнат, що це таке було? – запитав товариша Степан.

– Бог його знає. Може «старий» вигадує щось, давай спати.

Козаки закрили очі. Через короткий час дихання обох хлопців стало глибше, неначе ковальські хутра роздувалися, втягуючи і випускаючи повітря зі свистячим звуком.

Ніч видалася тиха і казкова. Зірки на небі вишикувалися своїм порядком, кожен з яких, нагадував невелику компанію людей, що має в собі якусь особливість, відмінну від інших. Може, тому, їх визначили в сузір'я, а не тому, що вони на тварин схожі? Повний місяць яскравим світлом жовто-червоного відтінку освітлював весь світ, як вдень. Навіть тіні було добре видно. Дивлячись на зірки, нескінченно довго, сумно не ставалося. Хотілося дивитися ще далі і далі в небо, неначе там є щось інше і нове, відмінне від того, що бачиш поряд.

Хутір міцно спав. Засуви на дверях були зачинені. Господар, після останніх подій, наказав замикаати все. Коли місяць в небі розташувався посередині, через огорожу кинулася тінь і, крадькома, почала підбиратися до будинку. Собаки забилися у будках і затужливо скулили, не сміючи висунути носа на вулицю. Оскільки всі віконниці в домі були зачинені, таємнича фігура почала обходити будинок з усіх боків. Вочевидь, хотіла знайти лазівку, як проникнути всередину. На задній стіні будинку непроханий гість відмітив прочинену віконницю і підійшов до неї. Що це за тінь – відразу було і не зрозуміти? Але, вочевидь, людське творіння. Просунувши руку всередину вікна, незнайомиць почав відсовувати віконницю. Оскільки в гаряче літо в хатах подекуди виймали шибки з рам, відкривши віконницю, можна було легко пролізти в середину. Так і вийшло. Непрошений гість поліз у хату. В отворі вікна він заче-

пився шаблею, яка висіла у нього на поясі, за раму. Різкий стукіт порушив нічну тишу. Хтось в хаті крикнув:

– Хто тут, відповідай, а то з самопалу запитаю.

Не дочекавшись відповіді, пролунав вистріл, який поцілив у фігуру, що майнула у отворі вікна. Незнайомець трохи похилився назад, але не впав. Трохи постояв і рушив далі вперед. Це стріляв хорунжий Головань. Крізь сон Ігнат почув якийсь шум в кімнаті і за звичкою схопив пістоль. Після пострілу козак вихопив шаблю з піхов. Непроханий гість зробив так само. Зав'язалася відчайдушна бійка. Степан, прокинувся і теж вистрілив, але і цей постріл не заподіяв ніякої шкоди ворогові. Коли Колода, вирішивши допомогти Ігнату, спробував зайти позаду непроханого гостя і ударити його шаблею, той якось хитро і різко зробив два кроки назад і в бік, і опинився зліва від хлопця. Після цього, він так ударив козака рукояткою від шаблі в підборіддя, що той, пролетівши метрів зо два, ударився об стіну так, що навіть штукатурка обсипалася. Від такого гостинця Степан знепритомнів.

Ігнат вже зрозумів, що має справу з досвідченим і сильним бійцем, та ще який не боїться пострілів, бо вони не заподіяли йому ніякої шкоди.

Тим часом, у будинку вже прокинулися. Піднявся гомін. У кімнату увірвалися козаки. Попереду зі смолоскипом в одній руці і з пістолем в іншій вбіг господар. У цей момент невідомий рушив на Ігната з шаблею, виставленою вперед для уколу. Головань зробив крок вліво, сів і рубанув по поясу супротивника з такою силою, що той, зупинившись на місці, завмер. Шабля хорунжого пройшла через все тіло ворога, розрубавши його навпіл. Всі в кімнаті завмерли від побаченого. Ноги у непроханого гостя, погойдалися і почали падати назад, а тулуб впав вперед. Кров розтікалася по підлозі чорною калюжею. Кімнату заповнила гробова тиша. Всі стояли і мовчки дивилися на розрубане тіло. Раптом руки у трупа сіпнулися, голова підвелася, і розплющилися очі, виблискуючи червоними вогниками. Люди, які були у кімнаті, шарахнули назад від знівеченого тіла. Його обличчя було страхітливого вигляду: колір шкіри зеленувато-сірий, зіниці червоні, рот вискалився в страшній усмішці, і з нього витікала кров чорного кольору. Ікла, виступаючі із-за губ, були неприродно великих розмірів. Труп, підтягаючись на руках, почав просуватися до Ігната. Головань стояв, не рухаючись, неначе ноги його прибили до підлоги. Губи у козака беззвучно ворушилися. Упир, а це без сумніву був він, все ближче і ближче наближався до Ігната. Хорунжий розумів, що треба щось робити. Але тіло його не слухалося, і він продовжував стояти на місці, як укопаний.

Дядько Матвій різко кинувся вперед до плазуючого на Голованя вурдалака, і з розмаху встромив його в ліву половину спини дерев'яного держака від смолоскипу. Удар був такої сили, що держак, пробивши тулуб наскрізь, увійшов в земляну підлогу. Упир сіпнувся і завмер, розкинувши руки в сторони. Старий козак відійшов назад і сів, опершись спиною об стіну.

Всім присутнім відкрилася страхітлива картина: посередині кімнати в чорній калюжі крові лежало нерухоме розрубане навпіл тіло, у якого в спині стирчав смолоскип, що горів, а голова була неприродно повернена набік. Нижня половина тулуба знаходилася в декількох кроках від верхньої.

Ігнат, прийшовши до тями, підійшов до Степана. Той вже почав опам'ятовуватися, розплющив очі, подивився і запитав: «Де я?»

– Живий, слава Богу, – радісно промовив Головань і озирнувся навколо.

Язики полум'я від смолоскипів, коливаючись, відкидали танцюючі тіні по стінах. Вигляд розрубаного упиря, з сіро-зеленою шкірою і чорною піною, застиглою на губах, викликав відчуття нудоти і запаморочення.

– Навіть на полі бою, я себе так не відчував, як тут, – сказав Ігнат, і разом з очманілим Колодою, вийшов з кімнати на свіже повітря.

Перекопченко глянув на козаків, що залишилися в кімнаті, зітхнув і розпорядився:

– Хлопці, позіхати нічого. Загорніть в рядно залишки грішника, і закопайте в землю подалі від хутора, а зверху святою водою полийте, про всяк випадок. Кров на підлозі зберіть разом із землею і розкидайте там же, а яму в кімнаті засипте свіжій землею і теж, святою водою окропите.

Потім старий козак підвівся і теж вийшов з кімнати. Ігнат і Степан стояли у дворі, мовчали і неуважно дивилися по сторонах. Прокричав перший півень. Розвиднялося. Сонце ще не сходило, але повітря навколо почало міняти чорний колір на сірий. Ранкова прохолода освіжала козаків, повертаючи їм свідомість і, заспокоюючи метушню в думках.

Підійшов господар хутора. Трохи мовчки постояв і тихо сказав:

– Я так собі міркую, що причину нічного візиту цього упира, потрібно шукати в маєтку полковника Кульбаса.

– Що це Ви хочете, сказати? Упир прийшов крові християнської напитися, от і все. При чому тут Кульбас?

– Не все так просто, хлопче. Цей диявол не вперше до нас лізе. Що йому людей в окрузі мало було? Він же знав, що його тут чекають, і що ми готові до зустрічі з ним. А все ж приперся сюди. Може, його хтось посилав його? Це той самий козак, що пропав зі свити полковника. Тільки тоді він виглядав нормальною людиною. Є ще одна причина так думати. Тільки не смію я Вам про неї розповідати.

Хлопці переглянулися і, нічого не сказавши, пішли до хати. У кімнаті вже прибралися, і від нічної битви залишилася тільки дірка з відбитою штукатуркою, де лежав Степан. Долівка була чиста і рівна.

Козаки зібрали свою зброю, наділи ремені з шаблями, засунули пістолі за пояси і пішли в світлицю. За столом сидів господар, поклавши руки перед собою. Степан з Ігнатом сіли навпроти нього. Хорунжий запитав:

– Дядька Матвій, а навіщо Ви смолоскип в упиря встромили?

– По-іншому, його не вб'єш. Або дерев'яним колом у серце, або сонячним світлом. А під рукою тільки і був що смолоскип з дерев'яним держакком. Сонця то вночі не буває? Спасибі Вам, хлопці, за допомогу. Сам би, я з ним не впорався, старий вже став. Коли будете у Вишневому, у маєтук Кульбаса, то там, неподалік від села є хутір, вірніше покинута хатина. Живе в ній старий знахар Прокоп Цимбалюк. Якщо потрібна буде допомога, звертайтеся до нього. Скажете, що від мене, він не відмовить. Ну, все, пора Вам їхати, а то до вечора не встигнете до полковника, а в степу вночі, самі бачите, що твориться. Бог його знає, один він цей упир був чи ні?

Козаки вийшли у двір. Сонце вже піднялося над степом. Світ прокинувся, заливаючись яскравими денними фарбами. Хлопці, водночас, як по команді, вдихнули свіже п'янке повітря, яке йшло зі степу, поглянули один на одного, засміялися і сіли на коней. Козаки, що проводжали їх, зняли шапки і вклонилися їм услід. За хутором починалася дорога, яка перетинала степ і ховалася за горизонтом. Степан промовив:

– Я б раніше не повірив в отаке. Чув різні розповіді про бісів, відьом і іншу нечисть. У Бога вірую, але, чесно кажучи, не думав, що побачу це по-справжньому.

– Я теж Господу молився, просив про допомогу, але це все було, як казка. А зараз точно знаю, в що вірити.

– А як ти думаєш, Кульбас має відношення до цього діла? Пам'ятаєш, Перекопченко говорив.

– Приїдемо, дізнаємося. Тільки давай домовимося, нікому нічого не розповідати про то, що відбулося тут на хуторі, поки не розберемося в усьому до пуття. І головне – ми їдемо до полковника, по наказу Кошового Отамана, з'ясувати, чи приєднається полковник до походу на Крим чи ні? Все останнє – справи другорядні, якщо тільки вони не пов'язані з нашим завданням безпосередньо.

Козаки дали остроги коням і пішли риссю. Пил, що піднімалася за ними, можна було побачити здалеку. Для людини, що їхала по степу, було б незрозумілим: звідки узялася хмара над високою травою, оскільки самих вершників в степу влітку розгледіти важко. Трава зростає іноді вище за людину. Птахів і звірів всяких в такому полі, видно – не видно.

2. Кошовий отаман

«Дивні справи кояться» – думав Кошовий отаман Запорізької Січі Іван Шульга, сидючи за столом в кімнаті головного куреня. Запорожці не один раз вибирали його командувати козацьким військом за гострий розум і чималу фізичну силу. Та і вигляд у Шульги був відповідний. Значних розмірів фігура, правильні риси обличчя, козацька зачіска, що складається з довгого пасма волосся темно-русявого кольору, вуса, що називаються «оселедець», які звисають нижче за підборіддя. А головне – йому довіряли на Січі і вважали виключно порядною людиною.

Отамана зараз турбувало одне питання: «Чому до цих пір не приїхав полковник Кульбас зі своїм військом? Старий його товариш, який ніколи свого слова не порушував. Не один раз в похід разом ходили. У бою полковник козак відважний. За віру і Україну життям не раз ризикував. Чи не біда, яка трапилася з ним? Звісток від Кульбаса немає вже півроку. Пора на Крим виступати, а він не їде. Пошлю козаків до нього. Може, що і проясниться», – так розсудив свої сумніви Кошовий отаман і наказав покликати до себе хорунжого Ігната Голованя і козака Незайманьківського куреня Степана Колоду. Хлопці, увійшли до куреня, зупинилися посеред кімнати і чекали розпоряджень Кошового отамана. Ігнат був молодого людиною років двадцяти п'яти. Статної фігури, високого росту і зі світлою копицею волосся, підстриженою, нібито її під горщиком рівняли. Цей козак славився двома речами: умів добре співати і володів неймовірною силою. Підкову міг зігнути, навіть не зморщившись. Вдачі був спокійної. Завжди уважно слухав співрозмовника, а вислухавши, відповіді відразу ніколи не давав. Ухваливши рішення, виконував його, навіть, якщо йому намагалися перешкодити. Кошовий отаман давно відмітив розумного і надійного козака. Часто давав йому доручення складні і таємні.

Степан Колода був зовні і внутрішньо повною протилежністю Голованя. Невисокий на зріст чорнявий здоров'як. У розмові довго слухати не любив, відразу відповідав співрозмовникові. А якщо щось йому не подобалася, то міг і нагрубіяти, а то і бійку вчинити. Людина запальна і різка. Але козак був добрий і товариша в біді ніколи не кинув би, навіть, якби йому самому довелося загинути.

Ці два козаки, якимось дивно додавали один одного і часто виконували дуже важкі накази отамана. Кошового влаштовувало, що Степан, завжди слухався Ігната і підкорявся в найскладніших ситуаціях. Це було тому, що Колода вважав, на Голованя можна покластися в будь-якій справі.

Шульга підняв голову, уважно подивився на козаків і сказав:

– Їдьте до полковника Кульбаса і дізнайтеся, чи прибуде він зі своїм військом, і чи візьме участь в поході на Крим?

– Хотів запитати у Вас, Батьку, якщо дозволить Ваша милість.

– Питай.

– Коли ми підемо на війну з татарами, то ляхи можуть напасти на Січ, поки нас не буде. А потім нам в спину і вдарять, – міркував Ігнат.

– Бач ти, який стратег знайшовся! Не турбуйся, не нападуть ляхи. Їм зараз не з руки нас турбувати. Та і мир у нас з ними, – сказавши це, Кошовий посміхнувся, бо добре знав ціну миру з поляками. – Після того, як ми розбили військо князя Вишневецького під Черніговом, в них зараз немає таких сил, щоб напасти на Запорізьку Січ. Є ще питання?

– Ні, Батьку, все виконаємо, як ви наказали.

3. Маєток полковника Кульбаса

Маєток полковника Кульбаса розташовувався посеред степу на березі невеликої річки і складався з двох десятків білих хатин-мазанок, критих соломною. Верби, що росли на березі, схилили свої гілки прямо у воду, і були схожі на людей з опущеними донизу руками.

Панський будинок стояв на пагорбі. Своїм великим розміром він відрізнявся від простих козацьких хатин. Стіни були розписані різнокольоровими вітйоватими орнаментами. Також, на будинку були зображені дивовижні птахи, звірі і різні квіти. Фарби малюнків вражали своєю яскравістю і різноманітністю палітри. Все інше було звичайним: дах з соломи удвічі вищий за стіни, низькі двері, різьблені віконниці. Перед ганком стояла гармата, красномовно кажучи про те, якого роду племені був господар.

Така картина з'явилася перед Запоріжцями, коли вони під'їжджали до маєтку. Вже темніло. На небі зійшла вечірня зірка. Повітря своєю свіжістю додавало хлопцям нові сили. Цілий день вони не жаліли коней, щоб завидна встигнути до кінцевої мети свого шляху. Зупинившись метрів за триста до села, козаки вирішили оглядітися.

– Поїдемо відразу до будинку полковника, – сказав Ігнат.

– Так, чого кругами нарізати? У нас доручення до полковника від Кошового, а не наказ винищити нечисту силу в його селі.

Так і порішили. Коні рушили з місця весело, передчуваючи близький відпочинок і їжу. В'їхавши в маєток, хлопці звернули увагу на незвичайну тишу. Селяни, що дивилися на них зі своїх дворів, мовчали, не цікавлячись, хто вони і звідки. Собаки не «брехали». Це все було незвичайне для українського села. Запоріжці під'їхали до будинку Кульбаса. Посеред двору стояв великий дерев'яний стіл, оточений лавками, за яким сиділо близько дюжини козаків. Вони палили люльки і тихо розмовляли один з одним. Хлопці зупинилися біля столу, зняли шапки. Ігнат сказав:

– Добрий вечір, шановне панство. Слава Ісусу Христу. А пан полковник дома?

Козаки перервали бесіду і подивилися на приїхавших вершників. Сива людина, напевно, старший з них, запитав:

– А хто Ви такі, що хочете турбувати його Милість проти ночі?

– Ми, посланці від Кошового отамана Запорізького Івана Шульги. Я хорунжий війська низового Ігнат Головань, а мій супутник козак куреня Незайманьківського Степан Колода. У нас термінова справа до полковника.

– Зараз піду, доповім його Милості. Тільки, навряд чи він Вас сьогодні прийняти зможе, – промовив старший і пішов до хати.

Хлопці зішли з коней, залишивши їх біля столу, і сіли на лаву поряд з козаками.

– А чого це пан полковник так рано ліг спати, що вже і прийняти нас не може? – запитав Степан.

– З недавніх пір змінився він, хворіє, – відповів козак середніх років з оселедцем, якого весь час намагався, накрутити на вухо.

Пройшло декілька хвилин. На ганок з хати вийшов сивий козак:

– Заходьте, хорунжий, полковник кличе. Ігнат і Степан встали і хотіли йти, але козак зупинив їх і повторив:

– Тільки Хорунжий.

– Чекай мене тут, Степан. Я недовго.

Ігнат увійшов до хати і так, як на вулиці вже стемніло, то він погано міг розгледіти, що знаходилося всередині. Увійшовши до горлиці, освітленою безліччю свічок, козак побачив, що кімната була дивним чином облаштована, і нагадувала швидше штабний намет на полі бою, аніж житлове приміщення. По всіх стінах висіла зброя. Чого тут тільки не було: руш-

ниці різного виробництва, пістолі такі, яких Ігнат і не бачив раніше. Шаблі, ятагани, сокири, навіть татарські щити і луки з сагайдаками. У кутку висіли образи Спасителя і Божої Матері, чемно прибрані рушником. Під ними розташовувалася запалена лампада. У протилежному кінці від входу стояло крісло, оббите червоним оксамитом. У кріслі сиділа літня людина, старше за п'ятдесят років. Волосся з сивим серпанком було акуратно підстрижене по козацькому звичаю. Чорні вуса звисали нижче рота. Він був одягнений у синій жупан, розшитий золотим галуном, з прорізами на рукавах до ліктів. Широкі синього кольору шаровари заправлені в чоботи. Могутня фігура, як би зливалася з кріслом. Дивну особливість відмітив Ігнат: втома відобразилася на обличчі полковника, і погляд у нього був якійсь неживий. Здавалося, що полковнику важко тримати відкритими очі. Головань ледве впізнав полковника Кульбаса. Бо той, хто зараз сидів проти нього, був не могутній полковник, якого він знав раніше. «Може і справді отаман хворіє», – подумав Ігнат. За кріслом стояли полкові прапори козацької слави. На них лишилися сліди битв, в яких вони побували.

Поряд з Кульбасом стояла жінка. Дивовижний вигляд її привертав до себе увага. Рідко можна зустріти в наших степах дівчат такої статі. Світле волосся підібране червоною стрічкою на голові, а ззаду зібране в тугу косу, завтовшки з руку. Яскраво розшита сорочка щільно обхоплювала її груди і стан. Спідниця зеленого кольору була підперезана чорним поясом. Талія мала такий об'єм, що, якщо розставити пальці однієї руки і до них приєднати також пальці іншої – то вони обов'язково зійшлися б. На ногах – чобітки темно-зеленого кольору. Дві речі більш за все здивували Ігната: надзвичай зеленого кольору очі, які постійно виблискували, неначе були заповнені нічними світляками, і пишні форми грудей, які насилу утримувалися під сорочкою.

Дивовижна справа: з тих пір, як Головань увійшов до кімнати, молода панна безвідмовно дивилася на нього, нібито старанно вивчаючи. Від цього погляду Ігнату робилося ніяково.

– Добрий вечір, пан полковник. Даруйте, що так пізно Вас турбую, але не по своєму бажанню, а по службі.

– Гаразд-гаразд, хорунжий, говори, з чим приїхав. Я пам'ятаю тебе по останній битві, воїн ти славний, та і Кошовий тебе, даремно, по степу ганяти не стане. Знаю, що ти у нього для особливих справ перебуваєш. Хоча я і сам здогадуюся, навіщо ти приїхав: «похід на Крим?»

В цей час дружина Кульбаса, вибачилася і сказала, що не хоче заважати розмові. Полковник трохи помітно кивнув головою. Потім, похопившись, сказав:

– Це дружина моя – Інга. Я забув Вас познайомити. Проклята хвороба мене мучить.

– Добрий вечір, панна, – сказав Головань і злегка схилив голову.

Господиня кивнула у відповідь і пішла до сусідньої кімнати. Як піти, вона на мить, повернувши голову, ще раз поглянула на Ігната. Молодий козак хитнув головою, неначе хотів прокинутися. Але тут, же пригадав, що полковник до нього звернувся.

– Ваша Милість правильно здогадалися. Кошовий питає, чи виступите Ви з військом цього літа на Крим. Ось і лист від нього.

Хорунжий віддав лист Кульбасу і повернувся на своє місце. Поки полковник розгортав листа і читав його, Головань продовжував розглядати кімнату. Мигцем поглянув на двері, куди увійшла дружина полковника, і остовпів. Двері були прочинені трохи більше, ніж наполовину. У сусідній світлиці він побачив напіводягнену господиню, що стояла лицем до дзеркала. Жінка була в одній спідниці з розпущеним по плечах волоссям. Вона стояла спиною до Ігната і лицем до дзеркала. Козакові було добре видно її віддзеркалення: пишні, величезного розміру білосніжні груди з набряклими сосками, оточеними великими світло-коричневими ореолами. Дівчина стояла і вкладала руками волосся.

Головань не знав, що йому робити, він готовий був провалитися крізь землю: «Ще подумують, що я підглядаю! Не самому ж мені двері закрити. Тоді точно буде скандал». Вихід прийшов сам собою.

– Пан полковник, пробачте за сміливість, тільки дозвольте мені покликати мого товариша козака Степана Колоду. Він дуже любить зброю. А такої, як у Вас, гадаю, ще і не бачив. Не відмовте, прошу Вас.

– Хай подивиться, раз такий він любитель.

Ігнат обернувся і вже, коли виходив з кімнати, почув, як хлопнули двері.

– Е, та вже, чи не спеціально панна сама двері не зачинила. Треба уважніше до неї придивитися. Та і хвороба полковника незрозуміла. Тут треба розібратися як слід, – з такими думками Головань попрямував на вулицю за Степаном.

У дворі за столом Колода розмовляв з козаками. Ігнат з крильця покликав:

– Пішли зі мною, до хати.

– А що сталося, Ігнат?

– Підемо, зброю дивитися будеш.

– Яку зброю?

– Та пішли ти вже, потім поясню.

Увійшовши до кімнати, де донедавна сидів полковник, козаки зіткнулися з господинею. Ігнат подивився на Інгу байдужим поглядом, неначе нічого і не трапилося, й запитав:

– А де пан полковник?

– Чоловікові стало погано. Я його проводила в опочивальню.

Козаки поклонилися господині, і вишли з будинку. На вулиці вони сіли за стіл.

– А де нам можна буде переночувати, панове товариство?

– А ось стоїть хатина старого Петра Коцюби. Він там сам живе. Дружина померла, дітей немає. Він з радістю вас прийме, – сказав козак, який докладав полковникові про прибуття гінців.

– Ось спасибі, добродію, даруйте, не знаю Вашого імені.

– Я, сотник Яворний. Якщо буде потрібна допомога, то звертайтеся до мене.

Хлопці встали з-за столу і попрямували до старого Коцюби. Хатина старого козака, була невелика. Біла мазанка складалася з двох кімнат. Будинок оточувала дерев'яна огорожа. Козаки ще від хвіртки, не входячи до двору, почали звати господаря. Двері в хатині відчинилися, і на порозі з'явився невисокого зросту чоловік років сімдесяти п'яти, а може і старіше.

– А що Вам, добрі люди?

– Пустите, діду, нас до себе на постій.

– Та, Ви, напевно, січовики, посланці до полковника?

«Ну, село, – подумав Ігнат, – не встигли приїхати, вже всі про все знають».

– Так, діду, це ми.

– Заходьте, будь ласка. Ночуйте, я буду радий.

Всередині хати було чисто прибрано, але розкоші ніякої не було. Земляна підлога, вибілені стіни. Посередині стояв стіл, оточений лавками, в простінку була піч, в кутку ікона з рушником. У іншій кімнаті лежанка, покрита кожухом. На стіні висіли шабля, пістоль і рушниця.

– Може, баню затопити з дороги?

– Та ні, діду, втомилися, спати хочеться.

– Тоді лягаєте відпочивати.

Старий козак поставив свічку на стіл і пішов. Хлопці лягли прямо зверху кожуха, не роздягаючись, тільки зброю зняли. Першим заговорив Степан, ледве, стримуючи цікавість.

– Ну, що там було, про яку зброю ти мені говорив?

– Справа тут нечиста, друже, – не відповідаючи йому прямо, промовив Ігнат. – Хвороба полковника дуже дивна. Якщо він не видужає, ох і важко нам з татарами битися буде. Полк без полковника не виступить із Запорожцями. А Батько кошовий говорив, що за два тижні військо виходить на Крим. А ми вже три доби в дорозі. Пам'ятаєш, Перекопченко говорив про місцевого знахаря. Думаю, завтра треба точніше дізнатися, де його можна знайти. Я поїду до нього. Може він допоможе? А ти, Степан, з полковницької дружини очей не спускай. Прослідкуй, куди ходить і що робить. Тільки так, щоб вона цього не запримітила.

– А що з нею трапилося?

– Та не з нею, а з полковником трапилося. Думаю, що не без її участі. Все, давай спати, а то очі самі вже закриваються.

Козаки тут же миттєво і заснули. Тільки в молодості, напевно, можна отак: весь день метушитися, щось робити, переживати, турбуватися, а поклав голову на подушку, очі закрив, і ти вже спиш, неначе тебе сномидійним зіллям напоїли.

Ігнат прокинувся рано. Перші півні вже проспівали, але нічна темрява тільки почала замінюватися світлом. Ще було видно зірки на небі, але блиск їх вже нагадував мерехтіння вогнів в тумані. Головань вийшов з хатини і, розпрямивши руки в сторони, потягнувся всім своїм тілом. Глибоко вдихнув повітря, відчуваючи при цьому в м'язах і суглобах, приємно ниючий біль.

Старий Коцюба вже встав і копошився у дворі по господарству.

– Діду, а можна у Вас трохи пожити? Всього декілька днів.

– Живіть, хлопці, скільки вашій душі завгодно. Мені веселіше буде. А то, бачите, як життя склалося, на старості зовсім один залишився. Видно так Богові завгодно було.

– Хочу запитати Вас, а чи не знаєте, випадково, у ваших краях знахаря? Говорять, що він недалеко від вашого села на покинутому хуторі живе?

– У наших краях, я знаю тільки одну людину, яка ворожити уміє, людей лікує і в Бога нашого Ісуса Христа вірує. Звати його Прокоп Цимбалюк. Тільки влітку він не живе на хуторі. Цимбалюк там тільки зимує.

– А де ж він зараз?

– На Дніпрі.

– Як же можна жити на Дніпрі?

– Верст п'ятдесят від нас там, де закінчуються пороги, і Старий Дніпро розливається, як море, є Чортотинівський ліс. Він доходить прямо до берега, а беріг той самі скелі. Там є печери. В одній з них він і живе, майже до самої зими.

– А як же я його там знайду?

– А навіщо він тобі?

– Гадаю, що окрім нього, ніхто на світі не знає, як допомогти полковникові.

– Ну, справу ти задумав добру. Підкажу тобі дорогу. Поїдеш через ось це поле напрямки. Тримайся так, щоб сонце весь час тобі в спину світило, а опівдні навпаки – їхати-меш весь час за сонцем. Верст двадцять проїдеш, почнеться ліс. З краю лісу побачиш спалений блискавкою високий дуб. Чекай у нього аж до сходу сонця. Тінь, що дійде до місця, коли сонце повністю підніметься з-за краю землі, вкаже тобі на початок стежки, яка йде до печери знахаря.

– Спасибі, діду. Якщо Господь допоможе, знайду ведуна. Дня через три, мабуть, і повернуся. А потім і лазню можна буде затопити.

Ігнат осідлав коня. Узяв з собою провізії на три дні. Рушницю і шаблю прикріпив ззаду до сидла, пістоль сунув за пояс. Попрощався зі старим і відправився в дорогу. Вийшов за село, він озирнувся. Сонце вставало з-за горизонту, забарвлюючи половину неба в яскраво-червоний колір. Зірки повністю розтанули. Тільки білястий серп місяця ще був злегка видний.

Головань зупинився на краю поля, розвернув коня так, що сонце опинилося за спиною, і поїхав прямо через поле, не вибираючи дороги.

«Слава богу, тут трава невисока, коню по коліно, а то важко мені довелося б», – подумав молодий козак, переходячи на легку рись. Поле нагадувало море своєї безкрайності. Тільки воно було наповнене живими звуками, чого на морі не буває

Ніяких пригод з Ігнатом не було. Коли Світило вже хилилося до заходу, показався ліс. Під'їхавши ближче, козак побачив справа неподалік, метрів зо триста, високе чорне дерево. Хорунжий повернув коня і поїхав до нього. Дуб був заввишки двадцяти метрів. Знадобилося б не менш як чоловік п'ять, щоб обхопити його стовбур.

«Ну, що ж, ночувати доведеться тут. Головне прокинутися до світанку», – подумав Головань. Коня відпустив на ніч до поля, а сам, поклавши голову на сідло, влаштувався на відпочинок тут же, під дубом.

4. Степан Колода

Прокинувшись, Степан побачив, що Ігната немає. Він встав, потягнувся, трухнув головою, щоб повністю опам'ятатися і вийшов в сусідню кімнату. За столом сидів дід Петро.

– Доброго ранку, діду.

– Здрастуйте, козаче. А твій товариш ще завидна поїхав. Сказав, що через три дні повернеться. Зараз снідати будемо.

Колода сів за стіл, на якому вже стояла їжа: глечик з молоком, хліб, сало і цибуля. Їли мовчки. Після сніданку хлопець запитав старого козака:

– А хорунжий не казав, куди поїхав?

– До знахаря. Я йому розповів, як його знайти. Допомогти полковникові – справа добра, та тільки не просто це буде зробити. Не проста хвороба у нього.

– А що, діду, чи не завелася у ваших краях якась нечиста сила? – хитро примружившись, запитав Колода.

– Так, схоже, не обійшлося тут без диявольських підступів.

– А чи не знаєте Ви, чи немає у вашому селі відьми?

– Тю ти, хлопче, та хіба тобі невідомо, що всі баби відьми і є? Хоч молоду дружину полковника візьми: очі зелені, як листя на вишні навесні. Самим тільки своїм виглядом будь-якого козака до гріха довести зможе. До того ж, ще і ляшка. Звісно, відьма!

– Ну, діду, Ви скажете, – промовив Степан, а про себе подумав: «Та про неї вже таке люди говорять. Потрібно йти і простежити за нею, як Ігнат наказав».

Колода цілий день крутився біля будинку полковника. Розмовляв з козаками на подвір'ї про майбутній похід на татар. Ті, йому розповіли, що бусурмани, останнім часом, частенько нападали на півдні України на хутори, розаряючи їх і відводячи в полон багато народу. Отже ніхто з них не сумнівався, що цього літа буде похід на Крим.

Кульбас з дому не виходив, казали, що йому стало гірше, і він увесь час лежить і не піднімається. Опівдні з хати вийшла дружина полковника. Зупинилася на ганку, подивилася на козаків холодним поглядом і, запримітивши Степана, поклікала його жестом. Він підійшов. Зняв шапку і, трохи поклонившись, запитав: «Що завгодно, ясновельможній панні?»

– А де хорунжий, чому я його тут не бачу? – в голосі її звучав інтерес і разом з тим пихата гордість родовитої полячки.

– Пан хорунжий поїхав до свого знайомого в сусідній хутір. Обіцяв через три дні повернутися.

По обличчю Інги пробігла легка тінь жалю.

– По приїзду, хай з'явиться до полковника, він питає про нього.

Степан мовчки, поклонився і повернувся до козаків. А сам не спускав очей з господині. Вона зійшла з ганку і пішла у напрямку до села.

– А що, панове козаки, куди це панна попрямувала? – поцікавився Степан.

– Сподобалася? Так, така дівчина будь-кому голову закрутить. Тільки не раджу і думки про це брати. І не тільки тому, що вона дружина полковника. Вона, що лід в січні на річці: сяє, виблискує на сонці, а сама холодна та гордовита. Погляне, так аж мурахи по шкірі йдуть, – сказав сотник Яворний, – це вона, напевно, до моєї дружини пішла, землячки вони.

Колода через деякий час, не прощаючись з козаками, тихенько відійшов убік і гайнув слідом за Інгою. Пройшовши кроків зі сто, він побачив попереду панну, яка завернула до однієї з хат. Степан зупинився, сховавшись за деревами, почав спостерігати. Чекав він, напевно, близько години. Повз нього кілька разів проїздили козаки, проходили баби по своїх справах, бігали діти. Через деякий час вийшла панна, тремаючи у руках якийсь вузлик. Що в нім було, Степан зрозуміти не зміг. Вона пройшла повз нього і попрямувала додому.

«Треба пообідати. Ввечері знову повернуся, щоб за нею спостерігати», – вирішив козак і пішов до діда Петра.

Сонце своїми променями вже вхопилося за горизонт і, неначе, намагалося затягнути себе за край землі, щоб там сховатися. Після обіду, Колода попрямував до будинку полковника. Тільки тепер він йшов городами, щоб непомітно підкрастися і сховатись. Місце для цього він запримітив ще вдень, коли стояв з козаками на подвір'ї Кульбаса. Сховавшись у високій траві, він почав уважно стежити за будинком полковника. Люди, що метушилися у дворі, поступово розходилися по своїх хатинах. Коли зовсім стемніло, в будинку спалахнуло світло в одному вікні. Яскравий сріблястий місяць з'явився на небі, й залив сяйвом усю землю.

«Добре, що сьогодні немає хмар, подумав Степан, – довкруги видно не гірше, ніж вдень.

Раптом двері в будинку відчинилися, і на ганку з'явилася жіноча фігура. Колода нащупався. Жінка підійшла ближче до місця його схованки. Він впізнав її, це була дружину полковника.

«Ага, ось і ти, – подумав козак. – Отже, чоловік хворіє, а ми, тим часом, ночами гуляємо? Добре, голубонька, я вже тебе не втрачу. Зараз дізнаємося, куди це ти в такий час ходиш?»

Він почав пробиратися за панною на такій відстані, щоб вона не могла почути його кроки, але, щоб і не загубити її. Інга пройшла через двір і звернула до городів. Далі рушила через гай до річки. Степан йшов за нею, ховаючись, то за деревами, то за кущами. Серце у нього дико колотилося, здавалось, що воно вискочить з грудей. У скронях гарячково стукало, неначе молоти били по голові.

Доставшись до річки, панна підійшла до невеликої заводі з очеретом і густими кущами. Не доходячи декількох кроків до води, вона зупинилася і подивилася на небо. Зірки і місяць яскраво освітлювали річку і берег. Степан заліг за кущем кроків за двадцять від Інги. Він майже не дихав, уважно спостерігаючи за тим, що вона робить. Панна, з легкістю розстебнула пояс на талії. Спідниця сповзла по її стегнах на землю, оголивши ноги. Сорочка ледве прикривала округлої форми стегна. Жінка переступила спідницю і плавним рухом, узавши сорочку знизу руками, зняла її через голову і поклала поряд із спідницею. Могутня коса упала на спину, торкаючись западини між пружними сідницями. Зібравши косу на голові у вузол, Інга, обережно ступаючи, пішла до води. Її стегна плавно похитувались при кожному кроці.

У Степана закрутилося в голові й перехватило дух. Він ще ніколи в житті не бачив таку ідеальну жіночу фігуру: вузька спина закінчувалася якнайтоншою талією, з якої починалися пишні пружні округлі сідниці, приваблюючи своєю красою. Так і хотілося доторкнутися до них руками.

Тим часом, Інга увійшла до води по груди і легко, відштовхнувшись ногами від дна, поплила на середину заводі. Місячне світло грало на воді, заливаючи все сріблястими тонами. Лілеї, що росли поряд, поступалися у своїй красі, плаваючій поряд з ними живій квітці.

Накупавшись вдосталь, панна, підпливши до берега, почала поступово виходити з води. Степану належало витримати ще одне випробування. Степану коштувало величезних зусиль, щоб утриматися і не вийти зі своєї засідки, коли він побачив панну спереду.

Плавним піднімаючись над водою, козакові відкривалася нова чудова картина. Незвичайно зелені очі дівчини яскраво висвічували в місячному сяйві. Сніжно-білого кольору шкіра здавалася оксамитовою. Легко погойдувались при русі пружні пишні груди з темними опуклими сосками. Внизу живота, на лобку, був помітний маленький пухнастий трикутник темного волосся.

Козак опусти́в очі і укуси́в собі долоню́ зі всієї́ сили, щоб не засто́гнати від побачено́го. Колода стримува́в себе з останні́х сил.

5. Знахар Прокоп Цимбалюк

Ігнат прокинувся ще завидна. На його свист із степу прибіг кінь. Козак осідлав його, зібрав всі пожитки і зброю. Почав чекати сходу сонця. З першими променями, від дерева в бік лісу потягнулася тінь. Як тільки сонце відірвалося від горизонту, Ігнат під'їхав до місця, де закінчувалася тінь. Там, біля куща смородини, починалася ледве помітна стежина. Головань поїхав по ній, стараючись, не втратити її із виду. Через декілька миль, Ігнат побачив попереду між деревами пробіски синьо-сірого кольору. Ліс закінчувався на самому обриві, а далі був Старий Дніпро. Увесь берег складався з величезних гранітних валунів і скель. Не доїжджаючи декілька метрів до обриву, козак побачив міжгір'я. Під'їхавши і заглянувши вниз, він побачив там великий майданчик, який розташовувався приблизно за метр до води. На нього падало світло зі входу в печеру. Раптом з отвору в скелі вийшла стара сива людина в широких шароварах і білій сорочці. Волосся в діда спадало нижче за плечі. Густа срібна борода досягала майже до поясу. Він підняв голову і зустрівся поглядом з хорунжим.

– Спускайся сюди, козаче, там, правіше є стежина. Я вже давно чекаю на тебе.

Ігнат залишив коня вгорі, а сам пішов до старого.

– А звідки Ви знаєте, що я повинен був приїхати?

– Бачив у воді, що тобі потрібна моя допомога. А як відчуває себе полковник?

– Ви і про полковника знаєте?

– Знаю. Пішли зі мною. Я ще і для тебе подивлюся, поки сонце не сіло.

Ігнат із знахарем відправилися в ліс. Пройшовши декілька метрів, підійшли до невеликого водопаду.

– Чекатимемо. Під час заходу, в падаючій воді можна багато чого побачити.

Через деякий час, водопад забарвився в червоний колір від сонця. Знахар встав, підійшов ближче до водограю і почав пильно дивитися на воду. Обличчя в старого стало блідим, очі розширилися, а сам він неначе остовпів. Ігнат мовчки, стояв поряд.

Раптово ведун різко вимовив:

– Питай»

Головань навіть сіпнувся від несподіванки.

– Що з полковником? Чи можна його вилікувати?

– Бачу, – вимовив знахар, – Кульбас не хворіє, його отруїли. Бачу відьму, яка підмішує йому чаклунське зілля, яке дав їй злий дух. Це упир. Вона викликає його, і він приходить до неї.

– Хто відьма? Як вона виглядає?

– Чорноволоса, середніх років, на правій долоні шрам від порізу.

«Як чорноволоса середніх років? – подумав Ігнат. – Тобто, це не дружина полковника, хто ж це тоді?»

Сонце сіло за обрій. Водоспад став темного кольору.

– Все. Більше сьогодні не можна дивитися, – промовив знахар, – пішли звідси.

Ігнат із старим повернулися назад до міжгір'я. Прокоп Цимбалюк першим увійшов до печери. Головань на мить забарився біля входу. Дурні думки промайнули у нього в голові. Та поміркувавши трохи, Іван подумав, що, напевно чи ведун задумав щось недобре, раз вже допомагає йому.

– Залишайся ночувати у мене. Не треба їхати, проти ночі.

– Добродію, а кого це викликає відьма і звідки він приходить?

Старий роздмухав вогонь в кутку печери, у викладеному з каменя круглomu вогнищі. Над вогнищем в стелі був отвір, пробитий в скелі, щоб дим виходив назовні. Стебла полу-м'я, весело затанцювавши, освітили все приміщення. Печера була велика, як простора кім-

ната. У одному кутку лежали ялинкові гілки, вкриті вовчими шкірами. Посеред печери стояв стіл, зроблений з чотирьох каменів по кутах, наkritих великою плоскою гранітною брилою. Навколо, з кожного боку, лежали валуни замість лавок. Біля лежача висіла ікона Божої Матері. Тіні від палаючого вогнища, стрибали по стінах, нагадуючи якісь химерні фігури, не то людей, не то звірів.

– Кого викликає і звідки є? – перепитав знахар, – це давня історія. Колись в цих краях жили два товариші. Славні були козаки. І ось один з них закохався. Та так, що і голову зовсім втратив. А дівчина та була краси неписаної. Прийшов він до неї свататися. А вона йому говорить: «Принесеш мені глек золота – піду за тебе!» А де козакові узяти таке багатство? Що тільки він не пробував робити. І в працівники наймався, і з чумаками до Криму по сіль їздив. Тільки заробити стільки золота у нього не виходило. Ось і вирішив він звернутися за допомогою до самого сатани. Думаю, не без ради тієї ж дівчини, він таке утнув. Давно всім відомо, що всі біди у козаків із-за баб. Пробач мені, Господи, що таке кажу, адже вони теж Божі творіння. Так от. Пішов він вночі, коли повний місяць, на перехрестя двох доріг. Там лежав великий камінь. Погана слава ходила про те місце: то вісь у воза, проїжджаючого повз цей камінь, ні з того, ні з сього, раптом ламалася, то люди там, на рівному місці, падали, калічачи собі ноги. Прокляте місце. Покликав він диявола: «Покажись мені, сатана. Хочу говорити з тобою!» З'явився йому нечистий, питає: «Що треба?» «Говорять, що ти можеш золото добути скільки завгодно? Дай мені глек з червонцями», – сказав козак. «Я можу тільки помінатися. Принеси глечик з людською кров'ю, а я наповню його золотом. Ось моя умова», – відповів нечистий. Пішов парубок, та замислювався: «Де ж я візьму стільки крові людської? Саме тоді пройшла чутка, що дівчина, до якої він сватався, зібралася заміж за іншого. Козак від горя зовсім втратив голову. Ось і покликав він свого друга на полювання в степ. Залишилися ночувати в полі. Він підкрався до сплячого товариша і перерізав йому горло. Потім набрав з рани кров в казан. Приносить він цей казан до сатани, а той дає йому точнісінько такий самий, але із золотом. Козак, пропаща душа, було, зрадів, але сатана йому говорить, що це ще не все. «Як не все? – здивувався хлопець, – була домовленість, все зроблено по домовленості». «Домовленість-то була, – відповідає диявол, – тільки в домовленості є ще і далі умови, просто я не встиг тобі тоді їх розповісти. А умови такі: Хто кров своїх побратимів лиходійські бере, той стає упирем». І став козак служити сатані, і багато зла чесним людям зробив. Та тільки відомо, що зло без покарання не буває. Зловчилися люди й убили упиря. Закопали в землю, як собаку за кладовищем, без хреста і надгробка. Та тільки убили вони його тіло, а грішна душа залишилася служити нечистій силі. Ось відьма і викликає його душу, щоб вона їй допомагала безбожні справи творити.

– А як то можна його душу вбити? – запитав Ігнат.

– Душу вбити не можна, вона – безсмертна. Бог один раз створив її, тому вона буде завжди, як сам Господь. Тільки служить вона зараз дияволу, але повернути її Богові можна. Та справа ця дуже небезпечна. Можна і життя позбутися, або до лап самого сатани потрапити. Якщо упир уб'є людину, то той стає його слугою, і виконуватиме всі його накази. Ну, що, розповідати далі?

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.